

Vrouwen nog steeds een minderheid op kandidatenlijsten

Op 8 maart, Internationale Vrouwendag, wordt er over de hele wereld stilgestaan bij de rechten van vrouwen. Zo vlak voor de gemeenteraadsverkiezingen valt ook de man-vrouwverhouding in de Nederlandse gemeenteraden extra op: op dit moment is 28% van de raadsleden in Nederland vrouw.¹ Dat is minder dan één op de drie raadsleden, en het is nooit hoger geweest dan dat. Het aandeel vrouwelijke raadsleden stijgt erg langzaam: in 1994 was 22% van de raadsleden vrouw. Ook deze gemeenteraadsverkiezingen zullen weinig verandering brengen. Van alle kandidaat-raadsleden is slechts 30% vrouw. Bij partijen als GroenLinks, SP en de PvdA ligt het aandeel vrouwelijke kandidaten aanmerkelijk hoger. GroenLinks heeft het hoogste percentage vrouwelijke kandidaat-raadsleden (41%) op de lijsten heeft staan, gevolgd door de SP (37%) en PvdA (33%). Dit bevestigt eerder onderzoek, dat laat zien dat met name bij linkse partijen vrouwen beter vertegenwoordigd zijn.²

Waarom meer vrouwen in politiek bestuur?

Vrouwen zijn de meerderheid van de Nederlandse bevolking. Toch vormen zij een minderheid in de politiek. In gemeenteraden is minder dan een op de drie vertegenwoordigers vrouw, in de Tweede Kamer is dat nu 35%. Ook waar het gaat om leidinggevende posities zijn vrouwen ondervertegenwoordigd:³ 6 van de 16 ministers zijn vrouw. Het streven naar een sterke vertegenwoordiging van vrouwen wordt breed gedeeld. Zo is het “verzekeren dat vrouwen volledig en effectief kunnen participeren en verzekeren dat vrouwen gelijke kansen om hebben op leiderschapsposities op alle niveaus in economische, politieke en publieke

¹ Wunnik, L. & A. Homolova (15-2-2018) “Ander politiek debat? Vraag Vrouwen” OneWorld <https://www.oneworld.nl/mensenrechten/meer-vrouwen-politiek-zal-soort-debat-veranderen/>

² Matland, R.E., & D.T. Studlar (1996) “The Contagion of Women Candidates in Single-Member Districts and Proportional Representation Electoral Systems: Canada and Norway” *The Journal of Politics* 58(3).

Caul, M. (1999) “Women’s Representation in Parliament. The Role of Political Parties” *Party Politics* 5(1)

De Leeuw, S. (1-6-2017) “Weining Vrouwen in de Tweede Kamer: Schuld van de Kiezer of van de partijen” Stuk Rood Vlees. <http://stukroodvlees.nl/vrouwen-tweede-kamer-schuld-kiezer-partijen/>

³ CBS (2018) “Duurzame ontwikkelingsdoelen. De stand voor Nederland” <https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2018/10/duurzame-ontwikkelingsdoelen-de-stand-voor-nederland>

besluitvorming” een van de *Sustainable Development Goals* van de Verenigde Naties.⁴ Volgens ProDemos, het Huis voor Democratie en Rechtsstaat en Atria, het kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis, leidt een grotere diversiteit in het gemeentelijke bestuur, waar de verhouding man-vrouw betreft maar ook waar het gaat om andere kenmerken tot:

- 1) Een grotere legitimiteit van besluitvorming, omdat besluiten herkenbaarder zullen zijn voor meer groepen;
- 2) Een grotere representativiteit, omdat meer groepen zich vertegenwoordigd voelen;
- 3) Effectievere samenwerking, omdat diverse samengestelde groepen effectiever opereren;
- 4) Een groter bereik, omdat, bijvoorbeeld, vrouwen in andere netwerken zitten en deze in verbinding kunnen brengen met het lokale bestuur;
- 5) Meer oog voor de verschillende onderwerpen die spelen in de samenleving. Wanneer de volksvertegenwoordiging een goede weerspiegeling is van de bevolking, komt dit ook ten goede aan de politieke agenda.
- 6) Deskundigheid op onderwerpen waarop vrouwen actief zijn zoals de zorg, waar vrouwen vaker in werkzaam zijn. Juist op dit terrein zijn recent veel taken naar gemeenten gegaan.⁵

Bovendien heeft de politiek een voorbeeldfunctie: in andere sectoren en functies, zoals die van topbestuurder bij beursgenoteerde bedrijven (6% vrouw), raden van bestuur (12%), gevraagde experts in de media (12% vrouw) en hoogleraren (18% vrouw) zijn vrouwen nog slechter vertegenwoordigd. Waar het gaat om het bedrijfsleven is het wettelijke streefcijfer van 30% vrouwen in raden van bestuur en commissarissen nog steeds ver weg.⁶ De zichtbaarheid van vrouwen in

⁴ United Nations (2018) “Gender Equality” <http://www.un.org/sustainabledevelopment/gender-equality/>

⁵ ProDemos & Atria (2017) “Meer vrouwen in de gemeenteraad” <https://www.prodemos.nl/wp-content/uploads/2017/03/Handreiking-Vrouwen-in-de-Raad.pdf>

⁶ Pouwels, B. & W. Henderikse (2017) “Bedrijvenmonitor Topvrouwen 2017 - Een beetje beter, maar nog lang niet voldoende”

vertegenwoordigende functies leidt tot een grotere participatie van alle vrouwen, onafhankelijk van hun leeftijd, in de politiek.⁷ Ook heeft de vertegenwoordiging van vrouwen in leidende posities een positief effect op de ambities van meisjes en van ouders voor hun dochter.⁸

Tabel 1: Kandidaten uitgedeeld naar gender als percentage van het totale aantal kandidaten van die partij in 173 gemeenten

Partij	Mannen	Vrouwen	Onbekend	Aantal Kandidaten
GroenLinks	58%	41%	1%	1580
SP	62%	37%	1%	1144
PvdA	66%	33%	0%	2050
D66	69%	31%	0%	2063
CU	69%	31%	0%	1163
CDA	74%	26%	0%	3998
VVD	74%	26%	0%	2842
PVV	91%	9%	0%	98
SGP	100%	0%	0%	578
Overig ^a	69%	31%	0%	11902
Totaal	70%	30%	0%	27418

^a Partijen die in minder dan 25 gemeenten meedoen.

Van alle kandidaat-raadsleden is slechts 30% vrouw

Op basis van de kandidatenlijsten in 173 gemeenten (52% van alle gemeenten) komen zijn tot de conclusie dat slechts 30% van de kandidaten in deze gemeenten vrouw is. Van de partijen die landelijk in meer dan 25 gemeenten meedoen, scoort GroenLinks met 41% vrouwen het beste, gevolgd door de Socialistische Partij (37%), de PvdA (33%). Daarop volgen ex aequo D66 (31%) en de ChristenUnie (ook 31%). Bij het CDA en de VVD zijn een kwart van de kandidaten vrouw. Bij de SGP zijn slechts twee vrouwelijke kandidaten geteld in de 173 onderzochte gemeenten.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2017/12/01/bedrijvenmonitor-topvrouwen-2017-een-beetje-beter-maar-nog-lang-niet-voldoende>

" <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2017/12/01/bedrijvenmonitor-topvrouwen-2017-een-beetje-beter-maar-nog-lang-niet-voldoende>

⁷ Wolbrecht, C. & Campbell (2007) "Leading by Example: Female Members of Parliament as Political Role Models" *American Journal of Political Science* 51(4).

⁸ Hakhverdian, Armen, and Wouter Schakel, "Nepparlement?: een pleidooi voor politiek hokjesdenken." Amsterdam University Press, 2017."

Verantwoording

Op 6 maart 2018 zijn van alle gemeenten de kandidatenlijsten gedownload voor zo ver deze beschikbaar zijn. Er zijn 335 gemeenten waar op 21 maart gemeenteraadsverkiezingen zijn. Daarvan staan van 318 gemeenten de kandidatenlijsten online. De andere gemeenten geven, bijvoorbeeld, aan dat de kandidatenlijst te vinden is op het gemeentehuis. De kandidatenlijsten zijn online gezet in veel verschillende vormen en formaten. 173 gemeenten hebben dit op een uniforme manier gedaan. Dit is 52% van de gemeenten. Deze gemeenten hebben de pdf-bestanden met de kandidatenlijsten die zijn vastgesteld door het Centraal Stembureau van de gemeente zoals ze komen uit de “Ondersteunende Software Verkiezingen Programma 3” van de Kiesraad direct online gezet. Op deze bestanden is een script dat specifiek met dit doel ontwikkeld was, toegepast om per lijst te tellen hoeveel mannen en vrouwen hierop stonden.

Dit leidde tot een lijst van 19084 kandidaten. Van 17806 was het geslacht opgenomen op de kandidatenlijsten. Van 1688 kandidaten niet. Voor deze namen is het geslacht bepaald op basis van de voornaam. Als alleen de initialen beschikbaar waren of de naam ambigu (zoals Anne en Robin) is “geslacht onbekend” genoteerd. Vervolgens zijn deze data uitgedeeld naar partij. Hierbij zijn partijen die landelijk in minder dan 25 gemeenten meedoen, zoals lokale partijen, combinatielijsten van Christelijke of juist progressieve partijen, maar ook partijen als Forum voor Democratie, 50Plus, Partij voor de Dieren en DENK, ingedeeld als “overig”.

De gemeenten die zijn opgenomen zijn:

1	Aalsmeer
2	Aalten
3	Achtkarspelen
4	Almelo
5	Alphen aan den Rijn
6	Amersfoort
7	Amstelveen
8	Amsterdam
9	Apeldoorn
10	Beek

11	Beesel
12	Bergeijk
13	Bergen (Limburg)
14	Bernheze
15	Best
16	Beuningen
17	Beverwijk
18	Bladel
19	Blaricum
20	Bloemendaal

21	Boekel
22	Borsele
23	Boxmeer
24	Boxtel
25	Bunschoten
26	Buren
27	Cuijk
28	Culemborg
29	Dalfsen
30	Dantumadiel
31	De Bilt
32	De Wolden
33	Delfland
34	Den Bosch
35	Den Helder
36	Deventer
37	Diemen
38	Dinkelland
39	Dordrecht
40	Drachten
41	Drechterland
42	Druten
43	Duiven
44	Eijsden-Margraten
45	Enschede
46	Geldrop-Mierlo
47	Gennep
48	Goeree-Overflakkee
49	Grave
50	Haarlem
51	Hardenberg
52	Hatterij
53	Heerlen
54	Heeze-Leende
55	Helmond
56	Heumen
57	Hillegom
58	Hof van Twente
59	Hollands Kroon
60	Hoorn
61	Horst aan de Maas
62	Houten

63	Huizen
64	IJsselstein
65	Kapelle
66	Katwijk
67	Koggenland
68	Kranendonck
69	Krimpen a/d IJssel
70	Laarbeek
71	Landgraaf
72	Landsmeer
73	Laren
74	Leiden
75	Leiderdorp
76	Leidschendam-Voorburg
77	Lelystad
78	Leudal
79	Lisse
80	Lochem
81	Loon Op Zand
82	Loppersum
83	Maasdriel
84	Maasgouw
85	Maassluis
86	Maastricht
87	Medemblik
88	Meerssen
89	Meppel
90	Midden-Drenthe
91	Montferland
92	Montfoort
93	Mook en Middelaar
94	Neder-Betuwe
95	Nederweert
96	Nieuwegein
97	Nijkerk
98	Nijmegen
99	Noordenveld
100	Nunspeet
101	Oegstgeest
102	Oirschot
103	Oldebroek
104	Oldenzaal

105	Olst - Wijhe
106	Oost Gelre
107	Oostzaan
108	Opmeer
109	Oss
110	Oude IJsselstreek
111	Ouder Amstel
112	Oudewater
113	Peel en Maas
114	Pijnacker Nootdorp
115	Raalte
116	Reimerswaal
117	Renswoude
118	Rheden
119	Rhenen
120	Rijswijk
121	Roerdalen
122	Roermond
123	Roosendaal
124	Rucphen
125	Scherpenzeel
126	Schiedam
127	Schouwen-Duiveland
128	Simpelveld
129	Sint Michielsgestel
130	Sittard Geleen
131	Sluis
132	Soest
133	Someren
134	Stadskanaal
135	Stede Broeck
136	Steenwijkerland
137	Stichtse Vecht
138	Terscheling
139	Texel

140	Teylingen
141	Tholen
142	Tiel
143	Tytsenradeel
144	Utrecht
145	Vaals
146	Valkenburg aan de Geul
147	Valkenswaard
148	Veere
149	Veldhoven
150	Velsen
151	Vlaardingen
152	Voerendaal
153	Voorschoten
154	Voorst
155	Vught
156	Waddinxveen
157	Wassenaar
158	West Maas en Waal
159	Westervoort
160	Westland
161	Weststellingwerf
162	Wijchen
163	Wijk bij Duurstede
164	Woerden
165	Wormerland
166	Zaanstad
167	Zaltbommel
168	Zandvoort
169	Zoeterwoude
170	Zuidplas
171	Zundert
172	Zutphen
173	Zwartwaterland